Emil DUMEA

Dezvoltarea vieţii culturale a catolicilor din Tara Românească în secolul al XVIII-lea

Dezvoltarea culturală din Valahia în special evoluţia şcolilor va cunoaşte o dezvoltare amplă abia la sfârşitul secolului al XIX-lea, în timp ce şcolile catolice din Moldova erau la apogeu în această perioadă.

La începutul secolului al XIX-lea Este semnalată prezenţa unei şcoli catolice româneşti la Bucureşti (1815). Abia spre a doua jumătate a secolului se vor dezvolta marile proiecte şcolare conduse de Damele Engleze (1852) şi de Fraţii Şcolilor Creştine (1861) care vor funcţiona cu mici schimbări sau chiar întreruperi scurte până în 1948 când vor fi închise de regimul comunist, iar lăcaşurile în care funcţionau vor fi naţionalizate.

Între proiectele şcolare dezvoltate în Moldova şi Valahia au existat asemănări şi deosebiri. Deosebirile ţineau în special de congregaţiile care administrau şcolile. În Valahia pe tărâm şcolar se vor întâlni trei mari congregaţii: franciscanii observanţi, pasionişti şi redemptorişti.

Semănările în ceea ce priveşte dezvoltarea şcolilor constau în lipsa unui local propriu de funcţionare, lipsa banilor, întreruperile periodice ale cursurilor.

Şcolile parohiale – Şcoala de la Bucureşti

Episcopul Paul Dovanlia (1777-1804) a fost preocupat, încă de la începutul păstoririi sale, preocupat de ideea formării unui seminar pentru formarea clerului indigen dar şi a unei şcoli de doctrină creştină în Bucureşti. La 15 mai 1804, episcopul scria Congregaţiei De Propaganda Fide invocând drept cauza a întârzierii deschiderii şcolii, legislaţia internă care nu permitea catolicilor să-şi creeze propriile instituţii în Valahia dar şi datorită lipsei unui local propriu.

Tot episcopul propunea să se amenajeze două camere pentru şcoală şi una pentru profesor în Conventul franciscan din Bucureşti.[1]

Ideea fondării unei şcoli va fi aprobată şi de nunţiul de la Viena considerându-l singurul proiect viabil.

În 1812, problema deschiderii unei şcoli la Bucureşti va fi reluată de episcopul Francesco-Maria Ferreri. Acesta va începe tratativele cu călugării din Congregaţia Redemptoriştilor, însă condiţiile social-politico-economice vor amâna încă o dată proiectul mult doritei şcoli.

Noul episcop ales în 1815, Fortunatus Ercolani, va relua tratativele cu redemptoriştii, care vor sosi la Bucureşti la 4 octombrie 1815.

O scrisoare dotată la 23 noiembrie 1816, aparţinând părintelui Klemens Maria Hofbauer atestă faptul că această şcoală fusese deschisă într-o casă închiriată în centrul oraşului iar inaugurarea fusese anunţată prin oficiul parohial.[2]

În primii trei ani şcoala va funcţiona şi cu un ajutor anual de 50 de ţechini oferiţi de cardinalul Severoli spre marea satisfacţie de a primilor profesori redemptorişti: Iosef Forthuber, Josef Libotzky şi Franz Hätscher, care la 13 martie scriau o scrisoare de mulţumire cardinalului Severoli. Chiar şi nunţiul observase că proiectul şcolar de la Bucureşti înregistra progrese continue dar permitea chiar un succes.[3]

În ciuda acestor rezultate încurajatoare, şcoala era pe punctul de a fi închisă după doi ani de funcţionare datorită insuficienţei mijloacelor de susţinere însă vicarul general al redemptoriştilor, Hofbauer va cere sprijinul Nunţiaturii din Viena.

În privinţa şcolii bucureştene, ortodocşi se arătaseră binevoitori iniţial însă mai apoi se vor împotrivi activităţii redemptoriştilor. Însuşi domnitorul promitea un ajutor financiar şcolii dacă erau aduşi alţi călugări.

În 1819, la 18 august într-o scrisoare adresată cardinalului Severoli, nunţiul Leardi confirmă faptul că redemptoriştii au fost înlăturaţi de la conducerea şcolii bucureştene.

Ajuns la conducerea diecezei în calitate de vicar general pentru Valahia, Iosif Molajoni se va arăta interesat de continuarea proiectelor scolastice din Bucureşti. În martie 1821 într-o scrisoare adresată Congregaţiei „De Propaganda

[1] DOBOŞ, D., *Despre începuturile Şcolii Catolice din Bucureşti*, în *Pro Memoria*, nr. 1/2002, Bucureşti, p. 78.
[2] *Ibidem*, p. 79.
[3] *Ibidem*, p. 80.

Fide", Mons. Molajoni menţiona că şcoala de la Bucureşti era în mâinile franciscanilor de la Bărăţia, iar lecţiile se desfăşura în limba germană.[4]

Evenimentele din 1821 vor duce la închiderea şcolii însă după întoarcere misionarilor în Valahia, şcoala de la Bucureşti începe să dea roade. Într-un raport dat la 1 februarie 1823, agentul austriac Fleischakl, declară că şcoala era de mult necesară,[5] însă numărul misionarilor din bucureşti era redus şi abia dacă ajungeau la slujbe iar profesorii laici se credeau prea puţin plătiţi. Parohul Bărăţiei, Ambroziei Bahic, se arăta chiar dispus de a oferi găzduise unui profesor şi şcolii, oferindu-i profesorului întreţinere şi 200 de lei pe an pe lângă cei 200 de florini ceruţi de episcopul de la Viena.

Însă deschiderea ei va întârzia să apară, astfel că abia la 1 aprilie 1824 este deschisă iar în octombrie acelaşi an au loc primele examene de religie, de limbă, aritmetică şi caligrafie. Numărul elevilor la acea dată era de 72.[6]

Proiectul şcolar al lui Molajoni nu se oprea doar la a deschide şcoala din Bucureşti însă el propunea deschiderea unei şcoli catolice în fiecare oraş sau sat catolic pentru a se realiza în acest fel instrucţia catolicilor spre a le uşura accesul în societate. Însă în şcolile catolice nu învăţau numai copii catolici ci însuşi Molajoni confirmă faptul că în şcoală erau şi unii elevi ortodocşi.

În timpul episcopatului lui Molajoni, din 1825, şcoala funcţiona normal iar numărul copiilor creştea de la an la an. În 1826 numărul lor depăşea 100.

Disciplinele predate aici erau limba germană, latina maghiară, română şi „ilirică". Orarul claselor cuprindea:

„Luni – gramatică, slovenire şi citire

- după amiază – clasa superioară: caligrafie, catehism, istorie liberă

Marţi – aritmetică, morală

- după-amiază clasa inferioară caligrafie. Caligrafie – clasa superioară

Miercuri – slovenire şi citire, aritmetica

- după amiază: caligrafie, catehism, istorie biblică

Vineri – gramatică, slovenire şi citire

- după amiază clasa superioară: caligrafie. Scriere după dictare, clasa superioară

Sâmbătă – aritmetică, morală

- după amiază istoria biblică şi catehismul"[7]

---

[4] *Ibidem*, p. 83.
[5] IORGA, N., *Studii şi documente*, p. 400, n. 83.
[6] GIORGINI, F., *op. cit.,* p. 33.

Datorită războiului ruso-turc este posibil ca şcoala să fi fost închisă căci în 1830, episcopul Molajoni îl indică drept an al reorganizării şcolii catolice din Bucureşti.[8] În anul în care Molajoni pleacă pe drumul fără întoarcere cu scopul de a aduna bani pentru reconstruirea clădirilor distruse de incendiul din 1847.[9]

În urma acestui incendiu devastator vor arde toate însemnările ep. Molajoni referitoare la această şcoală. După foc şcoala va funcţiona într-o casă închiriată ca mai apoi la 15 iunie 1848 să fie închisă din cauza revoluţiei şi a epidemiei de holeră.[10]

În 1844, episcopul Molajoni se va muta într-o locuinţă nouă vizavi de biserica ortodoxă „Sfânta Vineri", iar după un an va deschide o şcoală de fete în încăperile reşedinţei având ca profesor pe Maria Massenza, care locuia împreună cu bărbatul şi în corpul reşedinţei, ocupând trei camere de stradă.

Episcopul dorea ca în această şcoală să fie educate gratuit elevele catolicilor săraci în limba germană şi română precum şi lucrul manual. Pentru limba franceză se plătea însă cinci sfanţi pe lună. Fetele ortodoxe, exceptând fetele de preoţi erau admise numai la cursul de limbă franceză.

Şi după plecarea Mons. Molajoni în Bucureşti. Şcoala va continua să existe iar în 1852 aflăm de propunerea episcopului Parsi de a apropia şcoala de băieţi de reşedinţa episcopală. La acel moment şcoala funcţiona pe lângă Bărăţie.

Episcopul Angelo Parsi, care a urmat la conducerea Vicariatului Apostolic al Valahiei, va continua proiectele şcolare ale lui Molajoni. Astfel că deşi, nu era refăcut în totalitate localul reşedinţei, episcopul Parsi face cunoscut populaţiei capitalei că şcoala distrusă de incendiu este refăcută şi că sunt aşteptate fetele care vor fi instruite în scris, citit, limba germană, maghiară, română şi franceză. Cursul de franceză se va plăti în continuare şi erau admise şi fetele ortodoxe. La secţia de limbă franceză, pentru lucru manual era prevăzută broderia.[11]

Pentru o mai bună organizare a şcolilor catolice, episcopul a redactat statute proprii concepute în patru capitole: datoriile episcopului, ale directorului spiritual, corpului profesoral şi ale elevelor faţă de şcoală. Patroana şcolii va fi desemnată Sfânta Ana. Tot episcopul va concepe şi planul de învăţământ al şcolii care pe lângă studiul limbilor română, maghiară germană şi franceză şi a orelor de religie mai prevedea şi aritmetică, istorie şi geografie. Învăţătoarea era tot

---

[7] IORGA, N., *op. cit.,* p. 403, n. 75, nota 1.
[8] DOBOŞ, D., *Despre începuturile Şcolile Catolice din Bucureşti* în *Pro Memoria*, *nr. 1/2002,* p. 87.
[9] GABOR, I., *Ierarhia Catolică a Valahiei*, p. 87.
[10] *Ibidem,* 90.
[11] GABOR, I., *op. cit.,* p. 98.

Maria Massenza angajată de ep. Molajoni însă Parsi nu va fi mulţumit de ea şi îi va revizui contractul pentru un termen mai scurt, în 17 noiembrie 1848, va pleca de la conducere şcolii. Limba franceză era predată de pr. Bernard Fotănel şi tot el preda catehismul elevelor de la cursurile sale. Însă dorinţa episcopului Parsi era aducerea în Valahia a unor călugăriţe pentru a asigura conducerea şcolii.

Abia în 1825, Parsi va găsi călugăriţele căutate timp de patru ani, în Institutul "Sf. Maria" din Nymphenburg (lângă München) a Congregaţiei "Damelor Engleze". La 28 noiembrie 1852 sosesc în capitala valahă trei călugăriţe: Barbara Kober, Walburg şi sr. Cecilia Lampe. După sosire li s-a dat conducerea şcolii de fete care pe atunci aveau 80-90 de eleve.[12]

Anul următor numărul călugăriţelor va creşte cu încă şase călugăriţe. Din surorile sosite de la bucureşti cinci lucrau ca profesoare (dacă la şcoala publică pentru elevele sărace şi trei la internat) restul ocupându-se de alte treburi. Sporirea numărului călugăriţelor de la Bucureşti ridica o problemă deosebită în privinţa cazării lor. Însă soluţia va fi găsită prin construirea unui nou imobil cu etaj, construcţie încheiată la 1 octombrie 1853. Aici în această clădire se va deschide un pensionat cu 7 eleve cărora li se vor mai adăuga alte 7 pe parcursul anului.

Nu peste mult timp şcoala călugăriţelor va lua denumirea de "Institutul Sfânta Maria" care era vechea şcoală cu plată, iar şcoala gratuită a luat numele de externat.[13]

Episcopul scria despre călugăriţe că ofereau tinerelor catolice provenite din familiile înstărite, o educaţie civilă, morală şi religioasă menite a le proteja de corupţia şi imoralitatea prezente în principat, în special în Bucureşti.[14]

„El continuă să dezvolte şcoala chemând şi Congregaţia Damelor Engleze din Bavaria, care au creat şi un internat, dând un mare ajutor dezvoltării culturale a Bucureştiului şi făcând onoare Bisericii Catolice" afirma Fabiano Giorgini referindu-se la episcopul Parsi.[15]

La 25 martie 1858, ep. Parsi, sfinţeşte piatra de temelie a noii clădiri a pensionatului din strada Pitarmoş. La 25 august 1859 se face inaugurarea bisericuţei publice a pensionatului ca mai apoi la 10 octombrie 1859, călugăriţele să deschidă cursurile în noua clădire.

---

[12] GABOR, I., *op. cit.,* p. 100.
[13] *Ibidem,* p. 101.
[14] IACOB, I., *Din viaţa şi activitatea Mons. Angelo Parsi, ep. de Nicopole ad Hystrum şi administrator apostolic al Valahiei (1800-1863; ep. din 1847)* în *Pro Memoria, nr. 2/2003*, p. 164.
[15] GIORGINI, F., *op. cit.,* p. 53.

Cursurile anului 1859/1860 încep cu 38 de eleve la pensionat şi o şcoală primară de 190 de eleve. Numărul călugăriţelor ridicându-se la această dată la 16.[16]

Odată cu această iniţiativă, "Damele Engleze" încep să acţioneze pe cont propriu, urmând ca în viitor să-şi deschidă noi şcoli sucursale în Bucureşti dar şi în ţară.

La 24 februarie 1859, ep. Parsi inaugurează o altă etapă a dezvoltării şcolilor din Bucureşti prin înfiinţarea, „Asociaţiei tinerilor lucrători catolici", a discipolilor pr. Adolphe Kolping care reprezintă prima instituţie care s-a ocupat de învăţământul şcolar profesional din România.[17] Această asociaţie nu reprezenta o simplă formă de asistenţă dar şi o apărare colectivă vizând în special calificarea tinerilor care în general continuau meseriile părinţilor. Îşi va înceta activitatea în vara anului 1863.

Plecarea călugăriţelor din încăperile reşedinţei episcopale oferea episcopului Angelus Parsi posibilitatea să deschidă şcolile de băieţi pentru a dejuca planurile consulului austriac Laurin care dorea să înfiinţeze o şcoală pentru băieţi comună pentru toţi supuşii austrieci fără deosebire de religie.

Şcoala va fi deschisă în toamna anului 1858 într-o casă închiriată de la contele Carol Rosetti pe strada Sfântul Sava, numind-o "şcoală normală de băieţi". Abia în anul următor, băieţii vor beneficia de câteva clădiri din reşedinţa episcopală, datorită plecării călugăriţelor în noua locuinţă.

La deschidere şcoala avea două clase care totalizau 73 de elevi. Directorul şcolii era preotul franciscan V. Bergmann iar ca profesori au fost angajaţi I. Herberth la clasa I şi Ion Mihala la clasa a II-a.

La 10 mai 1861, se încheie un contract cu Fraţii Şcolilor Creştine din provincia Austria iar la 11 octombrie 1861 sosesc la Bucureşti primii 4 călugări conduşi de Fr. Wenceslaus, însă episcopul părăsise deja Bucureştiul pentru motive de sănătate.

Şcolile episcopale de băieţi din Bucureşti au început anul şcolar 1861/1862 sub conducerea Fraţilor Şcolilor Creştine, la 16 octombrie, având 25 de elevi în clasa I şi 15 în clasa a II-a. Pentru limba română şi maghiară a fost angajat învăţătorul Ion Mihala.

Învăţământul era gratuit, cu excepţia unei contribuţii de patru sfinţi pe care fiecare elev trebuia s-o dea pentru încălzit.

---

[16] GABOR, I., *op. cit.,* p. 101.
[17] DUMITRU-SNAGOV, I., *le Saint-Siĕge et la Roumanie moderne 1850-1866*, pp. 43-44, 147-156.

Şcolile înfiinţate de episcopul Parsi au continuat să crească numeric şi calitativ până la desfiinţarea lor de către comunişti, formând intelectuali de seamă şi conştiinţe autentic creştine.

Puţin timp după instalare la 7 august 1871 episcopul Ignatius Paoli, se va confrunta cu problema plecării din ţară a Fraţilor Şcolilor Creştine, care au reziliat unilateral contractul ce-l încheiaseră cu episcopul Parsi. La 30 septembrie 1871, episcopul Paoli îşi face cunoscut proiectul său şcolar scriind: "este nevoie de şcoli şi de un cler indigen care să vorbească limbile ţării care sunt mai puţin de cinci, şi care domină între catolici."[18]

În proiectul şcolar conceput de Mons. Paoli figura şi crearea unei reţele de şcoli parohiale pe tot întinsul teritoriului Vicariatului Valahiei dar şi la sud de Dunăre căci la acea vreme era episcop titular de Nicopolis ad Hystrum. Astfel că în iunie 1872 episcopul vizitează şcolile de la Piteşti, Calafat, Rusciuk şi Sulina, cea din urmă aflată într-un "rapid progres". Tot acum se vor începe lucrările la Giurgiu, Turnu Măgurele şi Olteniţa.[19]

Va fi inaugurată şcoala de la Malcoci, acre funcţiona în casa parohială, cu 50 de elevi, băieţi şi fete. va mai fi deschisă o şcoală şi la Tulcea, tot în casa parohială.

În 1874 la 30 decembrie, episcopul Paoli declara cu satisfacţie într-o scrisoare adresată Congregaţiei "De Propaganda Fide" că a reuşit să deschidă mai multe şcoli în numeroase parohii.

În urma războiului ruso-turc (1877-1878) şcolile de la Sulina, Tulcea, Malcoci, Giurgiu şi Calafat vor fi închise.

Redeschiderea tratativelor cu Sfântul Scaun pentru încheierea unui concordat din 1881 va reda catolicilor speranţa de a realiza deschiderea unor şcoli parohiale. la această dată funcţionau: Şcoala parohială de la Târgovişte, Şcoala germano-maghiară de la Ploieşti, şcoala germană de la Brăila, şcoala pentru băieţi de la Craiova, Şcoala de fete de la Craiova, Şcoala de la Calafat, şcoli parohiale de la Sulina, Tulcea şi două şcoli la Turnu Severin. Însă acestea nu acopereau toate comunităţile catolice rămânând fără şcoli localităţile: popeşti, Câmpulung, Giurgiu, Turnu Măgurele, Râmnicu Vâlcea, Caracal, Slatina, Târgu Jiu şi Cernavodă.

---

[18] DOBOŞ, D., *Şcolile catolice din Valahia în perioada episcopatului lui Ignazio Paoli (1870-1885)*, în *Pro Memoria*, nr. 2/2003, p. 47.

[19] *Ibidem,* p. 50.

Şcolile parohiale catolice de la Craiova vor cunoaşte o dezvoltare rapidă mai ales după venirea surorilor pasioniste irlandeze în noiembrie 1877. Elevele catolice din şcoala condusă de călugăriţe erau în număr de 40 la acea dată. La această şcoală învăţau şi fete ortodoxe sau evreice.

Conflictul dintre parohul Craiovei, W. Czack, şi călugăriţele irlandeze îl ca determina pe episcopul Paoli să separe şcoala de băieţi de cea de fete.

La Bucureşti după plecarea Fraţilor Şcolilor Creştine Mons. Paoli va proiecta refacerea şcolii parohiale de băieţi. Aşadar cele două şcoli parohiale existente vor fi unificate. Numărul elevilor de aici va creşte an de an, ca în martie 1873, şcoala parohială să fie frecventată de 200 de elevi, proveniţi din rândul categoriilor sociale sărace. Această situaţie va fi păstrată şi anul următor.

Între 1874-1898, directorul şcolii va fi Alois Irwin iar numărul claselor secundare va fio sporit. În 1879 şcoala era frecventată de 404 elevi, repartizaţi în patru clase elementare şi trei gimnaziale iar în 1880 numărul elevilor va ajunge la 518.

Institutul „Sfânta Maria", care funcţiona încă din 1852, în această perioadă cunoaşte o evoluţie, la 30 august 1879, fiind inaugurată sucursala de lângă catedrala catolică iar în 1880 a fost sfinţit pensionarul care a fost adăugat „şcolii-sucursală".

În anul şcolar 1884-1885 în Arhidieceza de Bucureşti existau 27 de şcoli cu un număr de 2332 de elevi, băieţi şi fete.[20]

Curriculum-ul are la bază programul de studii a statului român. Materiile de învăţământ sunt: religia, limbile română, franceză, germană sau maghiară iar în clasele gimnaziale limba latină şi limba greacă. Materiile facultative: aritmetica, geometria, caligrafia, geografia, cosmografia, istoria antică şi cea modernă, păstrarea cărţilor, istoria naturală, mineralogia, chimia, desenul şi muzica.

În timpul ultimului arhiepiscop al secolului al XIX-lea, Francisc-Xaveriu Hornstein (1896-1905), se va construi internatul, localul nou al şcolilor de băieţi şi tot în această perioadă vor fi readuşi la Bucureşti Fraţii Şcolilor Creştine.

Aceştia din urmă vor sosi la Bucureşti la 17 august 1898, cu şase călugări simpli ce urmau să se îndeletnicească cu treburile gospodăreşti ale comunităţii Fraţilor.

---

[20] IRWIN, A., *Raport asupra instituţiilor romano-catolice de educaţie în arhidieceza latină de Bucureşti şi în special asupra celor din capitală pentru anul şcolar 1884-1885* în *Pro Memoria, nr. 2/2003*, p. 64.

Cursurile anului şcolar 1898-1899 s-au început în două localuri: unul în şcoala principală nouă din calea Călăraşilor – „Şcoala Sfântul Andrei" – frecventată de 290 de elevi, şi a doua, o şcoală sucursală în strada Ştirbei Vodă, la nr. 122, urmată de 103 elevi.

Exceptând limba română, geografia şi istoria României pentru care erau angajaţi profesori laici, corpul profesoral din aceste şcoli era format din călugări.

Seminarul

Statutele Speciale date de episcopul Angelus Parsi au garantat buna funcţionare şi amplificare. însă datorită problemelor cu care se confrunta, ep. Parsi nu a făcut acelaşi lucru şi pentru şcolile de băieţi.

La sosirea în Bucureşti a episcopului Ignatius Paoli, moare Fr. Wenceslau, directorul şcolii episcopale de băieţi. dacă acesta a reuşit să aplaneze uneleprobleme organizatorice şi disensiuni de opinii între călugării-profesori, succesorul său fr. Wilhelm nu va reuşi acest lucru. La toate acestea se mai adaugă acum şi lipsa de profesori la nivelul Congregaţiei, care în 1871 reziliază contractul făcut cu episcopia.

În 1870, episcopul Paoli a stabilit în reşedinţa episcopală din Bucureşti, un seminar pentru formarea clerului indigen. În acest sens scria: „Trebuie să ne dedicăm formării unui cler indigen, mijloc nu doar în conformitate cu spiritul Bisericii a prescris în mod explicit de către legile sale. Am pornit cu hotărâre pe acest drum, de mai bine de doi ani un seminar". Tot în această relatare trimisă Operei pentru Propagarea Credinţei de la Paris şi Lyon episcopul notează că seminarul avea deja cincisprezece băieţi cu vârste cuprinse între 12 şi 15 ani, unii deja cu gimnaziul terminat şi cunoscători ai diverselor limbi vorbite în principat. De asemenea la seminar mai erau şapte studenţi filozofi, care trebuiau să înceapă teologia.[21]

Elevii seminarului pasionist de la Bucureşti urmau cursuri zilnice la şcolile de băieţi din cuprinsul reşedinţei episcopale şi în interior se ţineau cursuri de limba latină şi franceză.

Până la plecarea Fraţilor Şcolilor Creştine din Bucureşti în 1871 seminarul funcţiona în reşedinţa episcopală, însă după această dată, episcopul Paoli va muta micul seminar în spaţiul utilizat până atunci de Fraţii Şcolari. Aşadar elevii

[21] IACOB, I., *Mons. Ignazio Felice Paoli (1818-1885)* în *Pro Memoria, nr. 2/2003*, p. 29.

seminarului vor fi separaţi de restul elevilor şcolii episcopale, cursurile proprii desfăşurându-se în noua clădire a seminarului.

În anul şcolar 1874-1875 seminariştii mai avansaţi la studii vor fi transferaţi la Cioplea, în localul orfelinatului călugăriţelor care fusese mutat la bucureşti. la Cioplea, în acest an şcolar vor intra patru seminarişti, înfiinţându-se cu ei "noviciatul" călugărilor pasionişti. În 1876 la Cioplea erau şase novici şi cinci studenţi.[22]

Odată cu deschiderea cultului în actuala biserică catedrală din bucureşti se simţea nevoia de a aduce în apropierea ei cele două seminarii: cel din vechea reşedinţă episcopală şi cel de la Cioplea. Astfel că administratorul apostolic, episcopul Constantin Costa a hotărât construirea seminarului arhiepiscopal lângă biserică. noua clădire avea să fie dată în folosinţă în septembrie 1893, instalându-se aici seminarul de la Cioplea.

Părintele canonic Vasile Laureri (1892-1894) va compune în limba română, în colaborare cu directorul seminarial pr. dr. Demetriu Radu, catehismul mic pentru uzul şcolilor primare din cuprinsul arhiepiscopiei, catehismul mic pentru uzul şcolilor primare din cuprinsul arhiepiscopiei.[23]

Arhiepisopul Otto Zardetti (1894-1895) împreună cu compatriotul său episcopul Dominic Jaquet de la Iaşi vor plănui unirea seminariilor din cele două dieceze pentru a se realiza o cunoaştere reciprocă mai intensă a viitorilor preoţi dar şi pentru a se realiza la bucureşti o educaţie aleasă şi sistematică în problemele ecleziastice a studenţilor teologici, pregătindu-i pentru a face faţă problemelor bisericeşti ale timpului.

Această unificare presupunea concentrarea la Iaşi a micului seminar pentru ambele dieceze iar cursul teologic să se facă la Bucureşti.

Însă acest plan al celor doi episcopi elveţieni nu se va realiza, păstrându-şi mai departe orânduirea lăsată de episcopul Constantin Costa.

[22] GIORGINI, F., *op. cit.,* pp. 63-66.
[23] GABOR, I., *op. cit.,* p. 126.

Bibliografie

I. Manuscrise

GABOR, I., *Ierarhia catolică pe teritoriul actual al Arhiepiscopiei Catolice de Bucureşti,* vol. II, Frumoasa 1976.
GABOR, I., *Arhiepiscopia Catolică de Bucureşti,* Bucureşti 1983.

II. Opere

DEL CHIARO, A.M., *Istoria della moderne rivoluzioni della Valachia e religioni degli abitanti,* Bucureşti 1914.
DOBOŞ, D., Biserica şi şcoala, Ed. Presa Bună, Iaşi 2002.
GEORGINI, F., *I passionisti nella Valahia,* Roma 1998.
FILLITI, I.C., *Principatele române de la 1828 la1834, Ocupaţia rusească şi Regulamentul Organic*, Bucureşti 1934.
FILLITI, I.C., *Domniile române sub Regulamentul organic, 1824-1848*, Bucureşti 1915.
IORGA, N., *Studii şi documente privitoare la istoria românilor*, vol. 1-2, Bucureşti 1901.
IORGA, N., *Istoria învăţământului românesc*, Bucureşti 1923.
MELCHISEDEC, E., *Papismul şi situaţia actuală a Bisericii Ortodoxe în Regatul României*, Bucureşti 1883.
PALL, F., *Le consuls de Puisances étrangerés et le clergé catholique en Valachie au debut du XIX-e siécle*, Bucureşti 1940.
SNAGOV, I.D., *Le Saint-Siĕge et la Roumanie moderne, 1850-1866*, Roma 1982.
SNAGOV, I.D., *Le Saint-Siĕge et la Roumanie moderne, 1866-1914*, Roma 1989.
TOCĂNEL, P., *Storia della Chiesa Cattolica di Romania*, vol. 3, partea I, Padova 1960.
TOCĂNEL, P., *Storia della Chiesa Cattolica di Romania*, vol. 3, partea II, Padova 1965.
URECHIA, V.A., *Istoria şcolilor de la 1800-1864*, Bucureşti 1894.
IORGA, N., *Istoria Bisericii Româneşti*, vol. 2, Bucureşti 1930.
XENOPOL, A.G. , *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, v. XIV, Bucureşti 1930.

III. Reviste

1. *** *Buletin istoric, nr. 1/2000*, Ed. Presa Bună, Iaşi 2000.
2. *** *Buletin istoric, nr. 2/2001,* Ed. Presa Bună, Iaşi 2001.
3. *** *Buletin istoric, nr. 3/2002,* Ed. Presa Bună, Iaşi 2002.
4. *** *Pro Memoria, nr. 1/2002,* Bucureşti 2002.
5. *** *Pro Memoria, nr. 2/2003,* Bucureşti 2003.

IV. Site-uri

1. www.arcb.ro
2. www.ercis.ro
3. www.itrc.tuiasi.ro

Anul 2007